Pogovor o aktualni problematiki: »Starša se ločujeta, kaj pa otrok?«

STROKA in PRAKSA

Discussion about a Topical Issue: »Parents Are Getting a Divorce: What about the Child?«

Lidija Mazgan

Izvleček

Namen prispevka je knjižničarje in socialne delavce na šolah spodbuditi, da bi posvečali del svojega dela tudi pogovoru o aktualni problematiki, da bi otroke seznanili s pogostimi problemi in pri tem izhajali iz problemskih situacij znotraj kakovostnih literarnih besedil. Učenci namreč nosijo v sebi probleme. Sami neradi govorijo o tem, če jih k temu ne spodbudimo. Potrebujejo vodeni pogovor s sovrstniki in odraslimi osebami. Prav je, da jih seznanimo z vzroki in posledicami problemov, ki so del njihovega vsakdana, da jih spodbudimo k razmišljanju in odgovornemu ravnanju v danih situacijah in da jim povemo, kje lahko najdejo pomoč. Svetujemo jim tudi ustrezno literaturo, ki jih seznanja z določenim problemom. V pričujočem prispevku bom predstavila potek medpredmetne ure, v kateri smo sodelovale učiteljica, socialna delavka in knjižničarka in je bila izvedena v okviru razredne ure.

Ključne besede
reševanje problemov, ločitev staršev, branje literature

UDK 028.5:373.3

Abstract

The purpose of this paper is to encourage librarians and social workers at schools to devote some of their time to discussing topical issues, to familiarising children with commonly encountered problems, basing their work on problem situations in quality literary texts. Namely, pupils have problems. They do not like to talk about them, unless encouraged to. They need a guided talk with peers and adults. The right thing to do is to inform them of the causes and consequences of the problems that are a part of their daily lives; to encourage them to think and act responsibly in given situations; and to tell them where they can find help. We should also recommend relevant literature with which they can familiarise themselves with a specific problem. This paper presents the course of a cross-curricular lesson, which was carried out by a teacher, social worker and librarian during a class meeting.

Keywords
problem solving, parents getting a divorce, reading fiction

UVOD

Učenci nosijo v sebi probleme, ki jih prinašajo od doma, iz šole in iz drugih okolij. Ti problemi so lahko manjši ali večji, kratkotrajni ali dolgotrajni. Kdo jim lahko pomaga v težkih trenutkih? Komu se lahko zaupajo? Nekateri se bodo zaupali sošolcem, učiteljici ali sorodnikom, drugi pač ne in bodo stiske držali v sebi. Ali se je to zgodilo samo njim? Ali ima kdo podobno izkušnjo? Tega ne morejo vedeti, če o tem z nikomer ne spregovorijo.

Zato sva skupaj s socialno delavko v 5. razredu osnovne šole izvedli pogovor o aktualni problematiki. Učence sva želeli ob literaturi seznaniti z vse pogostejšim problemom in jih hkrati spodbuditi k branju literarnih del.

PRIPRAVA NA IZVEDBO UČNE URE

Pred izvedbo ure sva učiteljice razredničarke vseh treh oddelkov prosili, da učence na uro pripravijo po najinih navodilih.

Učenci so tako vedeli, da bova to uro z njimi tudi knjižničarka in socialna delavka, in bili so razporejeni v heterogene skupine glede na spol in učne sposobnosti. Razdeljeni so bili v 6 skupin po 3–4 učenci. Niso pa še poznali učne teme.

Predvidevali sva, da bo učna tema za nekatere, ki že imajo te izkušnje, lahko nekoliko nepričakovana. Obravnavali sva namreč temo »ločitev staršev«. Imeli sva informacijo, da je v 5. razredu veliko otrok z razvezanimi starši. Na uro sva se temeljito pripravili, da učencev ne bi preveč čustveno obremenili.

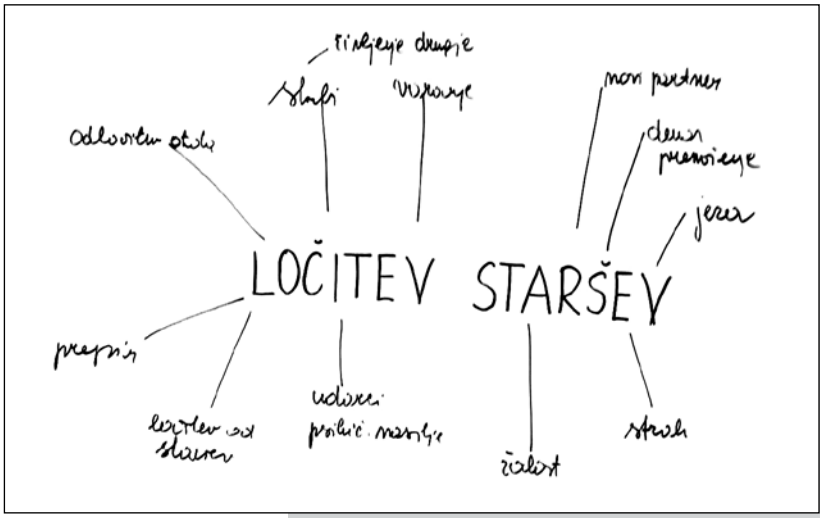

Slika 1: Miselni vzorec, ki je nastal pri uvodni motivaciji.

IZVEDBA UČNE URE

Učno uro sva izvedli v učilnici, ker je bil prostor večji kot v knjižnici in je bilo laže izvesti delo v skupinah.

I. UVODNA MOTIVACIJA

Uvodoma sem jim povedala, da bo tema dokaj resna, a da je v življenju veliko problemov in da je dobro, da jih spoznavamo in se o njih pogovarjamo.

Socialna delavka je z možgansko nevihto izzvala vedenje o tej problematiki. Učenci so nanizali asociacije, ki so se jih spomnili iz izkušenj ali drugega védenja. Konkretno so to bile besede kot npr. prepir, žalost, olajšanje, izmenjava otrok, selitev, jeza, nasilje, deljeno skrbništvo, sodišče, razdrta družina, udarci, nov partner, stres, prikrivanje, varanje itd. Socialna delavka je besede zapisala na plakat v miselni vzorec LOČITEV STARŠEV.

NAPOVED CILJEV

Najini cilji so bili, da (se) učenci:

- poslušajo in berejo leposlovne vsebine,
- doživijo literarno delo in se vživljajo v junake,
- razumejo značaj in ravnanje književnih oseb in ga utemeljujejo,
- prepoznavajo motive za ravnanje književnih oseb,
- spoznajo širši vidik problema – ločitev staršev,
- seznanijo z elementi in situacijami znotraj problema in razmišljajo o njih,
- znajdejo v nastali situaciji in vedo, kje lahko poiščejo pomoč.

II. DELO Z BESEDILOM

Pred branjem

Najprej sem jih povabila k poslušanju zgodbe Vedno boš moj očka avtorice Ann de Bode.

Povprašala sem jih, kako razumejo naslov. Glede na to, da so temo spoznali že v uvodu, so ob naslovu ustrezno razmišljali o vsebini in predvideli problem.

Med branjem

Učencem sem doživeto prebrala besedilo in jim med branjem tudi sproti pokazala ilustracije. Za ilustracije v elektronski obliki se nisem odločila, da bi pritegnila pozornost na knjigo. Tako da sem se trudila in obračala slikanico v različne smeri, da so vsi učenci videli ilustracije. Učenci so zavzeto poslušali in spremljali ilustracije.

Po branju

Po branju so imeli nekaj trenutkov za premislek. Sledila sta delo v skupinah in pogovor med vrstniki. Pogovor z odraslo osebo je sledil šele po delavnici.

a) Delo v heterogenih skupinah, pogovor s sovrstniki

Vsaka skupina je dobila delovni listič z različno vprašalnico (KDO? KAJ? ZAKAJ? KAKŠEN? KAKO? KJE?) in podvprašanji (Priloga). Na ta listič so zapisali ustrezne odgovore. Da je delo teklo tekoče in da so vsi v skupini aktivno sodelovali, sem pripravila lističe z vlogami (zapisovalec, poročevalec, redar in kontrolor časa). Učenci so si sami glede na svoje sposobnosti razdelili vloge. Če je bilo potrebno sem posredovala pri določitvi vlog. Učenci so imeli 10 minut časa. Aktivno so delali v skupini tako, da so se pogovarjali, izmenjevali izkušnje in izbirali ustrezne odgovore, ki jih je zapisovalec napisal na delovni list. Lahko so se navezali na literarno besedilo ali pa so zapisali odgovore iz lastnih izkušenj.

b) Pogovor z odraslo osebo

Sledil je pogovor s socialno delavko. Skupine so poročale tako, da je učenec z vlogo poročevalca prebral njihove odgovore, socialna delavka pa je od njih pridobivala še več informacij ali jih dopolnila z lastnim znanjem. Preostali učenci so poslušali poročevalca, nato pa so se lahko vključevali v pogovor. Učiteljica se je vključevala v pogovor in pomagala pri izvedbi.

Slika 2: Učenci v skupinah rešujejo delovni list.

III. SVETOVANJE

Ob uvodnem miselnem vzorcu je socialna delavka na tablo pritrdila naslednji miselni vzorec OTROK V LOČITVI – Kdo mu lahko pomaga? Učenci so že poznali številko TOM (telefon za otroke in mladostnike), nato pa našteli še sošolce, učitelje, socialnega delavca, stare starše in druge sorodnike, celo psihiatra. Socialna delavka jih je spomnila še na starše, če so sposobni prisluhniti in mu pomagati. Sicer je predlagala drugo odraslo osebo, kot je učitelj ali doma stari oče/mama, samo za pogovor pa popoldne tudi TOM-telefon, ki je brezplačna številka.

IV. ZAKLJUČEK

Motivacija za branje

Na koncu sem jim predstavila še druge naslove literarnih del, ki jih imam v knjižnici na to temo, kot so npr. Erich Kästner: Dvojčici, Jennifer Moore-Mallinos: Mamica in očka sta se skregala, Jacqueline Wilson: Emine želje, Rowan Mcauley: Velika ločitev, Petra Dvořáková: Julija med besedami, Anke Wagner: Mamin novi prijatelj, Christine Kliphuis: Sreča v nesreči. Povedala sem jim, da si jih lahko že po pouku izposodijo. Po koncu ure so si nekateri učenci že prišli rezervirat knjige

Branje kakovostnih literarnih besedil in vodeni pogovori lahko pomagajo učencem v težkih trenutkih in stiskah.

in so potem po pouku res prišli ponje, tako da sem vse knjige, ki sem jih imela s seboj, še isti dan izposodila.

Analiza ure, sklep

V pogovoru po izvedenih urah sva s socialno delavko ugotovili, da sva dosegli zadane cilje in da sva presenečeni nad zrelim razmišljanjem otrok. Učenci so se radi vključevali v pogovor in so bili ves čas pozorni in aktivni. Najbrž jim je bilo zanimivo že to, da sva se v uri dopolnjevali dve osebi in da njihova razredničarka pri tem ni imela aktivne vloge. Zanimiva jim je bila tudi razdelitev vlog, saj so nekateri celo hoteli obdržati kartice. Seveda pa sem bila najbolj vesela, da sem izposodila vse knjige in da bi jih lahko imela še več. Na žalost je zopet manj fantovske literature kot dekliške, načeloma pa ne delam razlik in ponudim literaturo vsem. ●

Viri in literatura

Charlish, A. (1998). *Med dvema ognjema.* Ljubljana: DZS.

Kuntzag, L. (1997). *Ločitev boli.* Ljubljana: Kres.

Schöberl, E. (2006). *Moja starša se ločujeta.* Radovljica: Didakta.

Leposlovje:

De Bode, A. (1997). *Vedno boš moj očka.* Ljubljana: Kres.

Dvořáková, P. (2016). *Julija med besedami.* Dob pri Domžalah: Miš.

Kästner, E. (1995). *Dvojčici.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kliphuis, C. (2000). *Sreča v nesreči.* Ljubljana: Kres.

Mcauley, R. (2016). *Velika ločitev.* Hoče: Skrivnost.

Moore-Mallinos, J. (2010). *Mamica in očka sta se skregala.* Radovljica: Didakta.

Wagner, A. (2009). *Mamin novi prijatelj.* Ljubljana: Kres.

Wilson, J. (2005). *Emine želje.* Tržič: Učila.

Spletni vir:

Mazgan, L. Starša se ločujeta, kaj pa otrok? https://prezi.com/p/ulvjrpf70pha (16. 5. 2017).

LIDIJA MAZGAN, prof. slovenščine in nemščine ter knjižničarka na OŠ Dušana Flisa Hoče
Naslov: Osnovna šola Dušana Flisa Hoče, Šolska ulica 10, 2311 Hoče
E-naslov: lidija.mazgan@os-hoce.si

PRILOGA: Delovni listi

SKUPINA 1

KDO?

Kdo se ločuje?
Kdo pri ločitvi staršev trpi?
Kdo je kriv za ločitev?

SKUPINA 2

KAJ?

Kaj se zgodi, ko pride do ločitve?
Kaj lahko starša naredita dobrega za otroka po ločitvi?
Kaj lahko otrok naredi, ko se starša ločujeta?

SKUPINA 3

ZAKAJ?

Zakaj se starša ločita?
Zakaj si mama/oče izbere novega partnerja?

SKUPINA 4

KAKO?

Kako se počuti otrok ob ločitvi staršev?
Kako se otrok obnaša med ločitvijo?
Kako otrok sprejme novega partnerja?

SKUPINA 5

KJE?

Kje prebivata starša pred ločitvijo in kje po ločitvi?
Kje prebivajo otroci po ločitvi?
Kje otroci lahko poiščejo pomoč, kadar se starša ločujeta?

SKUPINA 6

KAKŠEN?

Kakšen je odnos staršev med ločitvijo?
Kakšen naj bo pozitiven odnos staršev po ločitvi?